EEW Energy from Waste Delfzijl B.V. · Postbus 17 · 9930 AA Delfzijl

Aan de raadsleden van de Avalex Gemeenten

EEW Energy from Waste Delfzijl B.V.
Head of Sales
Oosterhorn 38
9936 HD Farmsum
www.eew-energyfromwaste.com

GertJan Bennink
T +31 5 96 6 74-2 48
F +31 5 96 6 74-3 94
M +31 6 31 74 89 13
gertjan.bennink@eew-energyfromwaste.com
Kenmerk 2.021.017/GJB-cb

Farmsum, 2. maart 2021

Toelichting op "Brandbrief: De afvalstoffenheffing is geen Pinautomaat!"

Geachte leden van de Raad van de zes Avalex-gemeenten,

In onderstaand schrijven licht EEW Energy from Waste Delfzijl BV haar zienswijze toe op onze brandbrief van 15 februari jl. – referentie 2.021.015/GJB-cb.
Wij weerleggen daarmee de belangrijkste conclusies uit het rapport van KplusV. Ook de raadsvoorstellen en beslisbomen geven op de hoofdzaken òf onjuistheden of de benoemde kernpunten blijven vaag en onduidelijk. Een andere marktpartij uit de afvalverwerkingsbranche, AVR, geeft openheid van zaken over de situatie waarin de private markt voor afval zich bevindt. Deze niet eerder vertoonde openheid van zaken onderstreept helder hetgeen wij in onze brief stellen.

Met vriendelijke groeten,

EEW Energy from Waste Delfzijl B.V.

Wilfred de Jager, Directeur

Gertjan Bennink, Head of Sales

Bijlage met toelichting op brief van
EEW Energy from Waste Delfzijl BV

Toelichting Brandbrief

EEW Energy from Waste BV

'De afvalstoffenheffing; pinautomaat of niet?

1. De geschetste markttarieven voor de verwerking van restafval liggen door recente ontwikkelingen al geruime tijd minstens €20,- per ton lager dan wat het rapport van KplusV stelt. De coronacrisis en de importheffing op restafval doen de marktprijzen voor restafval in Nederland alleen maar verder dalen.

Allereerst geven wij u inzicht in de situatie waar in de markt voor de afvalverwerking zich bevindt. Hierbij wordt zoveel mogelijk verwezen naar openbaar toegankelijke en verifieerbare bronnen.

De afgelopen jaren zijn de marktvooruitzichten voor de verwerking van afval in Nederland aanzienlijk verslechterd. Hier zijn diverse redenen voor:

1. Er is per 1 januari 2020 een belasting op het importeren van afval uit het buitenland van €33,12 per ton(prijspeil 2021) ingevoerd. Dit maakt dat Nederlands afval ineens een stuk aantrekkelijker is geworden voor afvalverwerkers.
2. Eerder was er al een verbrandingsbelasting ingevoerd, kort daarop gevolgd door een aanvullende exportbelasting. Het buitenland kon hierdoor in theorie als overdrukventiel voor de Nederlandse markt fungeren. Dit bleek echter niet nodig want Nederland importeerde juist veel afval, hoofdzakelijk uit Engeland.
3. De import van afval uit de UK is sterk teruggelopen, met als gevolg dat het storten van afval in de UK weer is toegenomen. De Brexit komt daar nog bovenop.
4. Gemeenten zijn steeds succesvoller in het terugdringen van het restafval door een betere afvalscheiding.
5. De coronacrisis heeft een enorme impact op de hoeveelheden afval die vrijkomen. Omdat gemeentelijke stromen als 'stabiele hoeveelheden' te boek staan, wordt er nog harder aan dit afval getrokken.
6. HVC noemt in haar jaarverslag van 2019 ietwat cryptisch dat de importbelasting 'mogelijke effecten heeft op de verwerkingstarieven' (Jaarverslag HVC 2019 p.16. https://www.hvcgroep.nl/sites/default/files/2020-04/jaarverslag%202019.pdf). In de visie van EEW kunnen de dalende tarieven voor import- en bedrijfsafval ook bij HVC leiden tot een

opwaartse prijsdruk voor de aandeelhoudende gemeenten die zich verplicht hebben hun afval aan te leveren. Immers, AVI's moeten blijven draaien vanwege de verplichtingen tot warmtelevering aan de achterkant.

7. De ingevoerde CO_2-belasting voor AVI's legt nog meer druk op de afvalmarkt.Naast de bovengenoemde marktontwikkelingen koos recent de gemeente Groningen voor de aankoop van aandelen van Omrin te Harlingen, alwaar het restafval voor €68,- per ton wordt verwerkt, een verschil van €21,17 per ton (bron: zie p.4 bij 'tarieven' https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Raadsvoorstellen/Toekomstige-verwerking-afvalstromen.pdf) en p.10 jaarverslag Omrin: https://www.omrin.nl/uploads/archief/bestanden/jaarverslagen/jaarverslag-2019-afvalsturing-friesland-nv.pdf). Deze tarieven zijn bij KplusV zonder meer bekend, omdat zij de ARCG-gemeenten hierin adviseerde.

8. Ook de staatsecretaris Van Veldhoven geeft in verschillende kamerdebatten aan dat de tarieven onder druk staan vanwege de importheffing. Hierin zijn de effecten van de mogelijke CO_2-heffing nog niet meegenomen.

Conclusie: de tarieven voor restafval staan al geruime tijd sterk onder druk en recent is de neerwaarte druk op de tarieven verder toegenomen.

Dit heeft in de afgelopen 5 jaren geresulteerd in verwerkingstarieven bij aanbestedingen die zeer profijtelijk zijn voor de gemeenten.Deze tarieven liggen in de prijsrange van **€55 -€70 per ton**. (Zie ook de marktinformatie die AVR u stuurde) . Op één uitzondering na is er geen enkele aanbesteding in de vrije markt met tarieven in de prijsrange van €80-€100 per ton. Geen enkele.

Het wordt niet alleen aangetoond in de marktprijzen. Ook de zeer recente en verifieerbare gemeenten die onlangs kozen voor inbesteden, kregen tarieven van €68,- per ton (en daarnaast nog dividenduitkering).

De enkele uitzondering:

Er worden enkele bijzonderheden genoemd in het rapport van KplusV:

1. De aanbesteding van alle gemeenten in de provincie Utrecht door de AVU (*begeleiding: KplusV*) kende de grootste bundeling van huishoudelijk afval ooit aanbesteed in Nederland. Zowel al het grof restafval, het normale restafval en het na te scheiden restafval van alle 26 gemeenten in de provincie Utrecht werdin één perceel naar de markt gebracht. Deze concurrentiebeperkende en onverstandige bundeling in één perceel leidde tot een rechtsgang door EEW die zich buitengesloten voelde door deze opstelling. (zie de openbaar toegankelijke stukken hieromtrent:

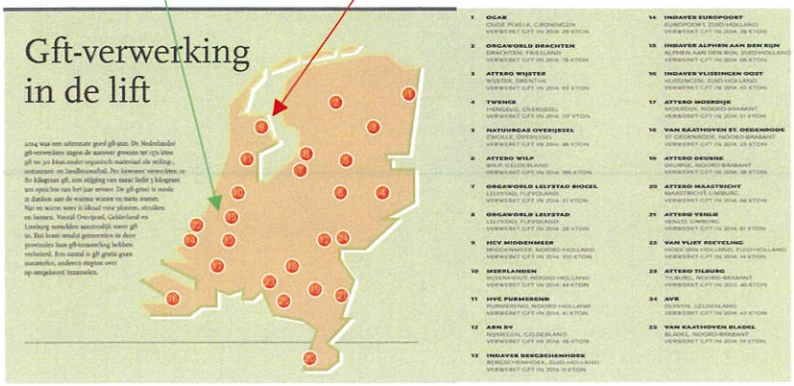
https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBMNE:2019:5901).
Het uiteindelijke resultaat was een tarief van op €82,- per ton door de twee inschrijvers, die gezamenlijk de inschrijving deden. Het is zonneklaar dat een andere bundeling van de verschillende soorten afval tot een ander en veel lager tarief had geleid.
In het rapport wordt genoemd dat er één gemeente zou zijn die met een plafondtarief van €80 per ton maar geen inschrijvers wist te krijgen. Het ging hierbij om de gemeente Weert, die een bijzondere stapeling van eisen als voorwaarde stelde. Daaronder de eis dat heffingen van de overheid die tijdens de looptijd van het contract ingevoerd worden, niet doorbelast morgen worden. Dat soort grote risico's nemen bedrijven niet. Ook is het zo, dat bedrijven die het afval willen nascheiden, logischerwijs niet happig zijn op gemeenten die hun afval grondig aan de bron scheiden [Weert].

En GFT dan?

Het rapport van KplusV focust op de allergrootste afvalstroom, het huishoudelijk restafval. Maar ook het GFT afval kent vrije markttarieven die lager liggen dan wat HVC kan bieden. Het risico bestaat dat appels met peren worden vergeleken. Avalex laat nu haar GFT afval in Alphen a/d Rijn verwerken op de locatie van Indaver. De verwerkingswijze is de bovenwettelijke, duurdere wijze van GFT verwerken, zijnde vergisting met nacompostering. Dit proces benut de energitische waarde van het GFT afval voor de productie van groengas. Bovendien zijn de transportkosten en rijtijd minimaal gezien de geringe afstand naar Alphen a/d Rijn.

In het voorstel staat dat HVC ook de verwerking van het GFT op zich gaat nemen. Dat is een bijzonder grote uitdaging als dezelfde verwerkingsstandaard moet worden gerealiseerd. De enige GFT-vergistingsinstallatie-installatie van HVC die dit kan, bevindt zich in de kop van Noord-Holland (Middenmeer).

De locaties waar in Nederland huishoudelijk GFT wordt verwerkt zijn als volgt:

https://www.verenigingafvalbedrijven.nl/userfiles/files/Made_by_gft_2015.pdf

Samengevat komt dit op het volgende neer:

Vergelijking	Huidige situatie	HVC
Verwerkingswijze	Vergisten + nacomposteren	Eerst vergisten of alleen composteren?
locatie	Alphen a/Rijn	Middenmeer (vergisten) of Purmerend (composteren)
Prijs verwerking	ca €55 per ton	Ca €54,- + €2,80 per ton
Transport	Nihil	€12, - p/ton en >2.000 vrachtwagens p/jaar.

De conclusie: *het wordt aanzienlijk duurder, het veroorzaakt aanzienlijk meer transportmilieubelasting en de verwerkingswijze is nog uiterst onzeker. Er zijn geen garanties dat de huidige duurzame wijze [vergisting] gehandhaafd blijft.*

2. Aandeelhouderschap en kapitaalgaranties (>82,6 mln.) zijn geen risicoloze bezigheden.

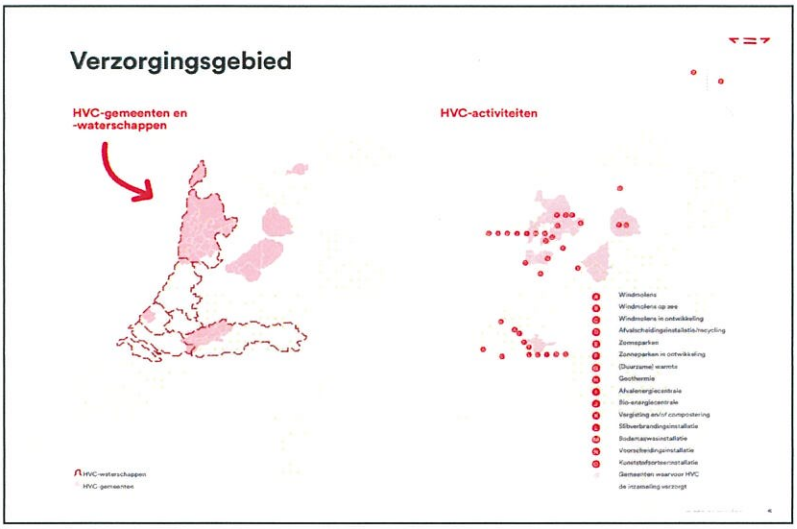
Het rapport en begeleidende raadstukken spreken steevast over het aangaan van een samenwerking. Meer sprecifiek gaat het om het volgende:

a. Het acquiereren van aandelen voor een luttel bedrag (€19.900)
b. Het garant staan voor €82.6 miljoen.

Wat de praktijk in de laatste jaren heeft aangetoond, is dat het aangaan van een aandeelhouderschap bepaald niet zonder risico is. Het AEB Amsterdam moest in 2019/2020 tot 80 mln bijgestort krijgen uit de gemeentekas om een faillissement te voorkomen. En door de huidige marktontwikkelingen (verbrandingsbelasting, importheffing, dalende tarieven, de ingestelde CO_2- heffing en de sombere vooruitzichten) is het AEB Amsterdam nu lastig te verkopen.

Over de garantstelling aan HVC valt nog het volgende op te merken:

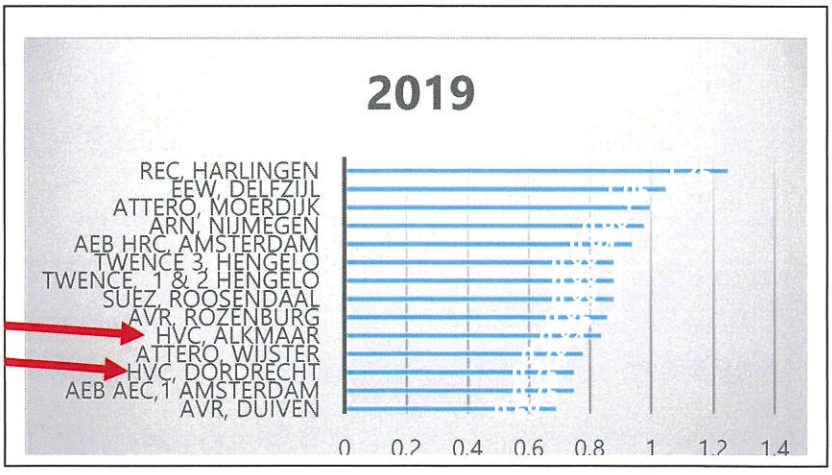
1. De **solvabiliteit van HVC** is opvallend laag met 13% eigen vermogen. Overigens is deze vergelijkbaar met die van Avalex. Het is gebruikelijk dat bedrijven met het dubbele cijfer aan solvabiliteit [25-30%] direct onder bijzonder beheer gesteld worden. Naar eigen zeggen is HVC pas in 2027 zover dat zij uit de directe gevarenzone is. De schuld van HVC, nu nog verdeeld over 44 gemeenten, bedraagt € 859 miljoen.
   https://www.hvcgroep.nl/sites/default/files/2020-04/jaarverslag%202019.pdf.
2. De **waaier aan activiteiten** van HVC maakt het algehele bedrijfsrisco veel groter dan alleen de verwerking van afval. Zie pagina 5 van bovengenoemde link naar het jaarverslag. Het Zeeuwsche Energiebedrijf Delta had net als HVC ooit ook een waaier aan duurzame activiteiten. Met de meeste van deze avonturen liep het daar verkeerd af. Dat heeft de Zeeuwse gemeenten en de provincie heel veel geld gekost.

Het werkgebied en de brede waaier aan activiteiten maken een deelname in HVC tot een grote stap naar een bedrijf dat alleen gem. Westland 'als partner' heeft in de regio. (bron: jaarverslag'HVC 2019).

3. **Hotel California-constructie**: een eventuele HVC-exit gaat veel geld kosten. De marktprijzen in Nederland staan zwaar onder druk. Dus als HVC het goedbetaalde gemeentelijke afval wil vervangen, komen de lagere marktprijzen om de hoek. Dit staat verwoord in het KplusV rapport op p.29:
   >> 3. Over uittreding uit de vennootschap zijn alleszins redelijke principe afspraken vastgelegd. Het uitgangspunt hierbij is dat de uittreding niet leidt tot hogere ***lasten voor de andere deelnemers****. De vergoeding die betaald moet worden bij uittreding kan echter niet vooraf worden berekend. Zo wordt er op dat moment bijvoorbeeld gekeken of met externe opdrachten de bezettingsgraad van de centrale op peil kan blijven.* ***Overigens geeft deze werkwijze ook de zekerheid dat andere aandeelhouders niet vrijblijvend kunnen uittreden****. In beide perspectieven zijn de afspraken redelijk.<<*

4. **Energie-efficientie ondergemiddeld**: Er wordt gesteld dat de Afvalenergiecentrales van HVC een 'gemiddeld' energie effiecientie hebben*. (*De informatie vanaf 2015 was nog niet gepubliceerd bij het verschijnen van het KplusV-rapport.*). Feit is echter wel dat de beide centrales duidelijk onder het gemiddelde scoren.Ze behoren tot de laagst scorende installaties. . Bron: https://lap3.nl/uitvoering-lap/status-avir1-d10)/statusbepaling-avi-basis-kaderrichtlijn/.

Conclusie: Er wordt luchtig gesproken over de 'samenwerking' met HVC, maar de zes Avalex-gemeenten nemen een feitelijk ondernemersrisico van 82,6 mln. in een bedrijf dat naast afval- en slibverwerking tal van andere activiteiten ontplooit. Zonneparken, windmolens, geothermie en warmtenetten zijn geweldige ontwikkelingen, maar passen niet binnen het wettelijke kader van de afvalstoffenheffing. Kijken we specifiek naar de afvalverwerking, de energieterugwinning, de logistiek van water- naar- weg en dus feitelijk meetbare duurzaamheidsaspecten, dan vertoont een overstap aantoonbaar meer negatieve milieu-impact. (of zoals bij GFT, is het nog zeer onduidelijk welke verwerkingsstandaard geldt voor welk tarief).

3. De genoemde bundeling en keuzevrijheid van bron- en nascheiding is uitstekend mogelijk in de vrije markt van aanbestedingen. Recente, nabijgelegen vergelijkbare aanbestedingen maken dit duidelijk. Zelfs de qua opzet en perceelindeling zeer omvangrijke recente aanbesteding van AVU, -begeleid door KplusV- laat zien dat er genoeg inschrijvers waren, die ook nascheiding konden aanbieden. En dan nog tegen aanzienlijk lagere tarieven.

De aanbestedingen die het betreft, zijn inmiddels bekend door het schrijven van AVR.

Jaar aanbesteding	gemeente	Nascheiding
2015	Regio Leiden	JA
2019	Den Haag	JA
2019/20	Gem Utrecht (AVU)	JA
2021	Nieuwegein (AVU)	JA
2022	Bunschoten (AVU)	JA
Toekomst	Diverse Utrechtse gemeenten denken erover ook te gaan nascheiden; binnen het huidige contract is dit mogelijk gebleken	JA

Conclusie: De wens om gedurende een lopend contract te kiezen voor nascheiden, hoeft geen reden te zijn om de vrije markt van aanbesteden te verlaten. Dit is duidelijk aangetoond in bovenstaande voorbeelden. Waarom er gekozen wordt voor een nascheidingsinstallatie in de kop van Noord-Holland blijft een raadsel. Als de ca. 70 kton restafval van Avalex daar volledig nagescheiden wordt, zijn dat meer dan 50 vrachtwagens per week, en daarmee meer dan 2.000 vrachtwagens per jaar.

4. De afvalstoffenheffing van uw gemeenten is niet gering. Duidelijk is dat indien de verwerking van het restafval per 2022 bij HVC voor €89,17 per ton (zonder transport) gaat plaatsvinden, het onvermijdelijk is de afvalstoffenheffing gaat stijgen. Enkele van uw gemeenten zullen daarmee de hoogste afvalstoffenheffing van de 355 Nederlandse gemeenten krijgen. Deze stijging ten opzichte van uw huidige afvaltarieven is een zekerheid. Bij een aanbesteding kan de heffing voor de burger zelfs lager uitvallen, gezien het niveau van de huidige markttarieven.

De afvalstoffenheffing stijgt in tal van gemeenten fors. Het restafval is veruit de grootste en duurste afvalstroom van alle (Avalex-) gemeenten. Het rapport voorspelt een forse kostenstijging. Meerdere potentiële inschrijvers bestrijden deze stelling. De feitelijke (en verifieerbare) tarieven zoals gegeven door AVR tonen dit aan. (p.32, KplusV).

"Elk nieuw afvalcontract dat Avalex per 2022 en verdere jaren afsluit zal een hoger tarief voor verwerking van restafval kennen, ongeacht of het gaat om het verwerken van brongescheiden restafval of na te scheiden restafval."

Op de volgende pagina is een beknopte analyse van de cijfers achter het restafval te lezen en wat dit gaat betekenen voor de huishoudens per gemeente.

Huidige situatie [Twence]	Delft	LV	RW	PN	WS	MD
tonnage restafval (KplsV, p34)	22.000	16.000	13.000	11.000	6.000	3.000
aantal huishoudens (CBS)	58.852	36.723	26.470	21.511	11.529	7.832
huidig tarief verwerking	€ 76,50	€ 76,50	€ 76,50	€ 76,50	€ 76,50	€ 76,50
huidig tarief transport (= inc.)	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
totaal tarief per ton restafval	**€ 76,50**	**€ 76,50**	**€ 76,50**	**€ 76,50**	**€ 76,50**	**€ 76,50**
totaal per ton restafval	**€ 1.683.000**	**€ 1.224.000**	**€ 994.500**	**€ 841.500**	**€ 459.000**	**€ 229.500**
kosten per huishouden p/jaar	**€ 29**	**€ 33**	**€ 38**	**€ 39**	**€ 40**	**€ 29**
Voorstel HVC						
verwerking restafval	€ 89,17	€ 89,17	€ 89,17	€ 89,17	€ 89,17	€ 89,17
transport per ton restafval	€ 14,50	€ 14,50	€ 14,50	€ 14,50	€ 14,50	€ 14,50
totaal per ton restafval	**€ 103,67**	**€ 103,67**	**€ 103,67**	**€ 103,67**	**€ 103,67**	**€ 103,67**
totaal per ton restafval	€ 2.280.740	€ 1.658.720	€ 1.347.710	€ 1.140.370	€ 622.020	€ 311.010
kosten per huishouden (HVC)	**€ 38,75**	**€ 45,17**	**€ 50,91**	**€ 53,01**	**€ 53,95**	**€ 39,71**
Meerkosten tov huidige situatie	**€ 10,16**	**€ 11,84**	**€ 13,34**	**€ 13,89**	**€ 14,14**	**€ 10,41**
Keuze voor aanbesteden icm nascheiden						
mogelijk tarief verwerking	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00
waarschijnlijk tarief transport	€ 7,50	€ 7,50	€ 7,50	€ 7,50	€ 7,50	€ 7,50
totaal tarief per ton restafval	**€ 67,50**	**€ 67,50**	**€ 67,50**	**€ 67,50**	**€ 67,50**	**€ 67,50**
totaal per ton restafval	€ 1.485.000	€ 1.080.000	€ 877.500	€ 742.500	€ 405.000	€ 202.500
Kosten per huishouden p/jaar	**€ 25**	**€ 29**	**€ 33**	**€ 35**	**€ 35**	**€ 26**
Verschil tov huidige situatie	**-€ 3**	**-€ 4**	**-€ 4**	**-€ 5**	**-€ 5**	**-€ 3**
verschil tov inbesteden HVC*	**-€ 13,52**	**-€ 15,76**	**-€ 17,76**	**-€ 18,50**	**-€ 18,82**	**-€ 13,85**

*In bovenstaande globale berekening is het percentage kwijtscheldingen niet meegenomen waardoor de verschillen in werkelijkheid nog groter zullen worden.

Conclusie: De keuze voor het aandeelhouderschap van HVC is naar onze opvatting een zekere keuze voor een forse kostenstijging. De vrije markt voor restafval is er momenteel een van een 'prijzenoorlog'. De modernste afvalverwerkingsinstallaties met de hoogste energieterugwinning en efficiëntste nascheidinsinstallaties beconcurreren elkaar met lage tarieven. De gemeenten die hun afval naar de (aanbestedings-)markt brengen profiteren hiervan en lopen geen ondernemersrisico door deel te nemen.

5. Last but not least. Naar onze mening het meest pijnlijke punt; de **afvalstoffenheffing**. Deze dient een kostendekkende doelbelasting te zijn, maar wordt in toenemende mate gebruikt als '**pinautomaat voor de algemene middelen van de gemeenten'.** De meerkosten van het hoge verwerkingstarief komen deels via de 'garantstellingsprovisie' van HVC terug naar de gemeente.

Het feit dat er zowel in het KplusV-rapport als in de raadsbrieven gesteld wordt dat er €11,- per ton terugkomt, is een vreemde redenering. Immers, de garantstellingsprovisie is een vergoeding voor het risico dat de gemeenten lopen over de door hen verstrekte garantstelling van € 82 miljoen euro aan een bedrijf met € 859 mln aan schulden en een solvabiliteit van amper 13% solvabiliteit.

Deze 'korting' wordt niet per definitie in de afvalstoffenheffing verwerkt; het gaat immers om een gemeentelijke deelneming. Gemeenten zijn niet verplicht deze opbrengst door te sluizen naar de afvalstoffenheffing (p.34 KplusV):

"Dit kan de gemeente gebruiken bij de doorberekening van de doorwerking van de tarieven in de afvalstoffenheffing."

Indien gemeenten hiervoor gaan kiezen, kunnen – als we consequent redeneren- ook eventuele verliezen op de deelneming verdisconteerd worden in de afvalstoffenheffing.

In 2027 hoopt HVC uit haar kwetsbare positie te komen (bron: jaarverslag HVC 2019). Dat de solvabiliteit in een jaar tijd fors kan dalen, bewees het AEB Amsterdam in 2018 [6,2%] en 2019 [-12,1%] (bron: https://www.aebamsterdam.nl/media/pu5f5bn3/200629_jaarrapport2019-aebholdingnv_def-samengevoegd.pdf). Amsterdam lijkt te kiezen dit verlies aan solvabiliteit in haar afvalstoffenheffing ter verdisconteren. Die heffing bedraagt €435,- voor een meerpersoonshuishouden in 2021 en is daarmee de voorlopig hoogste van alle Nederlandse gemeenten.

Het bovenstaande maakt in elk geval de volgende zaken helder:

1. Het hoge, niet-marktconforme tarief van HVC voor restafval is de 'pinautomaat' voor de garantstellingsprovisie aan de gemeenten die gratis garanties kunnen bieden.
2. Het is tevens het middel voor het versterken van de solvabilieit van 13% van HVC tot 2027 (bron: jaarverslag HVC 2019).
3. Het is nog niet duidelijk waar deze opbrengsten naar toegaan; in de afvalstoffenheffing of toch niet?
4. Het lijkt erop dat er tal van andere duurzame (nuttige) projecten zoals zonnepanelen, windmolens en geothermie etc meeworden gefinancierd. In elk geval kleven er financiële risco's aan deze activiteiten. Dit soort zaken horen wettelijk gezien niet thuis in de afvalstoffenheffing.

5. De transporttarieven bij HVC zijn voor zover onze kennis gaat, gelijkgetrokken per gemeente. Dit maakt dat de Avalex gemeenten er vanwege de lange transportafstanden er nog 'voordelig' uitkomen, voor zolang als dit geldt. De werkelijke kosten voor dergelijke lange afstanden liggen hoger.